

Ons nummer: C14.001033

Casenr: _____

Gemeente Súdwest-Fryslân

Vergadering van het college van burgemeester en wethouders

Bespreekpunt vergadering college	16 december 2014
Ter circulatie	nee
Behandeld door	Ariella Verheul
Behandelend team	Directie
Teammanager	Johan Krul
Directeur	Henri Meijering
Onderwerp	Privacy protocol en Privacy convenant Gebiedsteams
Conceptbesluit	Het college besluit: a. 1. Het college besluit het privacy convenant voor de gebiedsteams vast te stellen. Het advies van de adviesraad WMO kan nog tot aanpassingen leiden. b. 2. Het college besluit het privacy protocol voor de gebiedsteams vast te stellen. Het advies van de adviesraad WMO kan nog tot aanpassingen leiden.
Inhoud	Het is belangrijk dat de privacy van inwoners goed wordt geborgd en dat partners en medewerkers duidelijke richtlijnen hebben hoe om te gaan met persoonlijke gegevens van inwoners. De documenten die ter besluitvorming worden aangeboden zien hier op.

Overleg met:		Na besluit college	
Team	Juridische en Veiligheidszaken	Openbaar	openbaar
Team	Beleid en Kwaliteit Sociale Zaken	Persbericht	nee
Team	Onderwijs, Jeugd en Welzijn	Raadscommissie	geen
Team		Raad	
Team		Actieve info	ja
Team			
Portefeuillehouder	drs. S. Tolsma		
Ondernemingsraad	nee		
Advies besproken in BO	ja		
Advies besproken in Directieteam	ja		
Externen	Clientenraad WWB, Clientenraad WMO volgt (zie toelichting in advies)		

	Akkoord	Bespreken	Besluit college: 16 december 2014
Burgemeester drs. H.H. Apotheker			
Wethouder drs. M. Offinga			
Wethouder drs. S. Tolsma			
Wethouder D. Stoker			

Wethouder mevr. G. Akkerman			
Wethouder mevr. M.E.T. Bakker			
Gemeentesecretaris drs. J. Krul			

Inleiding:

Binnenkort wordt gewerkt met gebiedsgerichte teams in het sociaal domein, teams met medewerkers van ook stichting MEE, Jeugdzorg, Timpaan e.a. Deze organisaties hebben regels of protocollen hoe om te gaan met privacy en persoonsgegevens. Een eenduidige werkwijze ten aanzien van privacy en de omgang met persoonsgegevens is noodzakelijk.

Doel:

Het vastleggen van een uniforme werkwijze voor de medewerkers van gebiedsteams waar het gaat om het zorgvuldige vastleggen en verwerken van persoonsgegevens, op een wijze die werkbaar is maar ook voldoet aan de wettelijke vereisten ten aanzien van de bescherming van persoonsgegevens en toets van toezichthoudende organen kan doorstaan.

Argumenten:

Privacy en de bescherming van persoonsgegevens is een thema dat toenemende belangstelling genereert. De bezorgdheid over de omgang met persoonsgegevens m.n. bij gemeenten neemt toe, en dat geldt ook voor wet- en regelgeving.

Een gemeentelijke werkgroep bestaande uit beleidsmedewerkers, juristen en medewerkers uit het werkveld hebben literatuuronderzoek gedaan, en protocollen en convenanten met elkaar vergeleken. Cruciaal is de vraag of voor de registratie en verwerking van persoonsgegevens de toestemming van betrokkenen noodzakelijk is, of dat met transparantie over de opslag en verwerking, en het doel daarvan, wordt voldaan aan de wettelijke voorschriften van de Wet bescherming persoonsgegevens en specifieke wetgeving zoals de Jeugdwet.

Bij de uitvoering van de verschillende taken in het sociaal domein wordt op dit moment niet eenduidig omgegaan met het verkrijgen van toestemming. Bij de uitvoering van de Wet werk en bijstand, de Wet maatschappelijke ondersteuning en andere sociale wetten het toestemmingsvereiste gehanteerd. Bij de aanvraag van een voorziening wordt een aanvraagformulier ondertekend waarbij toestemming wordt gegeven voor de verwerking van persoonsgegevens. Bij de Wmo wordt ook expliciet toestemming gevraagd voor de verwerking van medische gegevens.

Bij het *Centrum Jeugd en Gezin Friesland* is het uitgangspunt het transparantiebeginsel.

De burger kan daar bezwaren hebben tegen deze werkwijze. De professional moet dan beargumenteren, motiveren en documenteren waarom hij doet wat hij vindt dat hij doen moet in het belang van de kwetsbare burger, zelfs al heeft deze burger daar problemen mee. Daarbij spelen aspecten subsidiariteit, proportionaliteit en doelmatigheid een rol. Goede dossiervorming is essentieel. Uiteindelijk kan de vraag aan de rechter worden voorgelegd of de professional, op het moment waarop hij de beslissing nam, in redelijkheid tot zijn standpuntbepaling kon komen en wat daarvoor zijn argumenten waren.

Op provinciaal niveau is de Friese Beleidsnotitie Gegevensdeling en Privacy in het Sociaal Domein Fryslân opgesteld. Deze notitie sluit aan bij het transparantiebeginsel. Wanneer de medewerker van het gebiedsteam bij een hulpvraag uitlegt waarvoor de verwerking van persoonsgegevens noodzakelijk is dan zal dat doorgaans geen problemen opleveren. Toestemming voor de verwerking van persoonsgegevens kan blijken uit de verstrekking van die gegevens door betrokkene en diens medewerking aan de uitvoering van het hulpplan. Mocht betrokkene bezwaar hebben tegen gegevensverwerking dan is het de medewerker die op basis van eisen van proportionaliteit en doelmatigheid een besluit neemt en dat besluit in het dossier vastlegt. Zoals gesteld, het Centrum voor Jeugd en Gezin werkt (sinds 2010) met dit Transparantievereiste.

De VNG is niet eenduidig over een keuze voor het toestemmingsvereiste of het transparantievereiste.

De gemeentelijke werkgroep adviseert om vooralsnog uit te gaan van het transparantiebeginsel, waarbij voor bijzondere persoonsgegevens zoals medische gegevens ondubbelzinnige (schriftelijke) toestemming een wettelijk vereiste is. Het privacy convenant en protocol zijn vanuit dit principe opgesteld. Dit wordt geadviseerd omdat het voor de gebiedsteams, en daarmee voor de inwoner, van belang is dat zij een goede mate van snelheid van handelen hebben. Dat biedt dit model meer dan het

toestemmingsmodel.

Toestemming is overigens geen vrijbrief om ongebreideld persoonsgegevens. Hier gelden de eisen van proportionaliteit en doel. Ook bij toestemming is het noodzaak om betrokkene goed voor te lichten en transparant te zijn.

Ten aanzien van het provinciale beleidsstuk dat aan de colleges van gemeenten in Friesland wordt aangeboden adviseert de werkgroep kennis te nemen van het beleidsstuk, maar deze niet vast te stellen. De werkgroep kan zich grotendeels vinden in de daarin genoemde uitgangspunten. Echter, een van de door de werkgroep geadviseerde vervolgstappen is om een integraal gemeentelijk privacybeleid te ontwikkelen en vast te stellen, dat in het voorjaar zou kunnen worden aangeboden aan het college.

Advies van de cliëntenraad WWB en WMO- platform

Enkele weken geleden is aan de cliëntenraad WWB advies gevraagd. Dit advies is verwerkt in het voorstel. Dit advies omvatte met name een aantal tekstuele wijzigingen. Daarnaast is gevraagd naar de bewaartermijn van de gegevens. Deze verschilt per wet; om die reden wordt in de stukken gesproken over de wettelijke bewaartermijn. Ook is gevraagd naar de manier waarop de (uitvoering) van het protocol en convenant wordt gecontroleerd. Teammanagers zien toe op adequate werkwijze door medewerkers gebiedsteams. Daarnaast is er sprake van interne controle; zo wordt periodiek en systematisch via de systemen gecheckt of dossiers zijn geopend door medewerkers die daar toe bevoegd zijn en daar reden toe hebben (dit gebeurt ook nu al). Indien daarbij onregelmatigheden worden aangetroffen wordt hierover een gesprek belegd met betrokken medewerker. Ook zijn er (landelijke) toezichtinstellingen die toezien op de naleving van de privacy wetgeving.

Per abuis zijn de voorstellen niet naar het WMO platform gestuurd. Dit zal alsnog plaatsvinden. Adviezen vanuit het platform WMO kunnen leiden tot aanpassingen. Derhalve is dit aspect ook benoemd in het te nemen besluit. De documenten worden ondanks de ontbrekende advisering door het WMO-platform ter besluitvorming aangeboden omdat het belangrijk is dat de gebiedsteam bij de start op 5 januari een heldere en eenduidige werkwijze moeten naleven.

Implicaties voor de processen van de Back office

De pure keuze voor toestemmingsvereiste of het transparantiebeginsel heeft voor ICT (bijv. het klantregiesysteem van het gebiedsteam) geen zwaarwegende gevolgen. Voor het klantcontactcentrum (TIC, balie) zou het werken met het toestemmingsvereiste mogelijk een wijziging betekenen t.o.v. de huidige dienstverlening. In voorkomende gevallen zou ook bij het TIC en de balie om met toestemmingsformulieren moeten worden gewerkt. Dit wordt ervaren als achteruitgang. Omdat in de voorliggende documenten wordt uitgegaan van transparantiebeginsel is er vanuit het oogpunt van de back office processen geen bezwaar.

Voor de gebiedsteams is afgesproken dat dossiers alleen beschikbaar zijn voor medewerkers binnen het betreffende gebiedsteam. Medewerkers van andere gebiedsteams kunnen dus geen dossiers inzien van andere gebiedsteams, tenzij daar nadrukkelijk toestemming voor wordt gegeven door de inwoner. Bijzondere persoonsgegevens in een dossier kunnen door gebiedsteammedewerkers zo worden afgeschermd dat deze *alleen* voor de casusregisseur inzichtelijk zijn (dat is technisch reeds mogelijk in het systeem). De medewerker van het gebiedsteam verwerkt bovendien alleen de zogenaamde DAT-informatie van ketenpartners die een deelactiviteit van het ondersteuningsplan uitvoeren. Detail-informatie (WAT-informatie) over de geleverde zorg en de burger blijft bij de ketenpartner. In het privacy convenant staat nu voorgesteld dat de direct betrokken medewerker in het betreffende gebiedsteams en de back office inzage hebben in de gegevens. Wat nader uitgewerkt moet worden is welke backoffice disciplines inzicht moeten hebben in welke delen van de clientdossiers (geen inzicht, alleen DAT informatie of DAT &WAT informatie). Voor de back office teams zijn hierover nog geen afspraken uitgewerkt.

Tot slot is het belangrijk te weten dat niet alle meldingen, signalen en ondersteuningsvragen leiden tot een dossier. Pas als de medewerker van het gebiedsteam de ondersteuningsvraag oppakt en in gesprek gaat met de bewoner, wordt er een dossier aangelegd. In dit dossier legt de medewerker van het gebiedsteam het plan van aanpak vast.

Vervolgstappen

1. Ondertekening van het convenant door gemeente(n) en partners in gebiedsgericht werken
2. scholing van medewerkers gebiedsteam op gebied van privacy en gegevensverwerking (eerste kwartaal 2015).
3. uitwerking van de consequenties voor de interne bedrijfsvoering (Tic, Corsa, suwinet etc. gereed; voorjaar 2015)
4. uitwerking invoering BIG* (gereed voorjaar 2015)
5. integrale beleidsvisie op privacy en gegevensdeling nader uitwerken (gereed: voorjaar 2015)

Ad. 1 In voorkomende situaties kan het noodzakelijk zijn persoonsgegevens te delen met partners die niet in het gebiedsteams zitten, maar die samenwerken met de gebiedsteams. Bijvoorbeeld met de partijen in de adviespool, de politie of zorgaanbieders. Het wordt voorgesteld met deze partijen een vergelijkbaar convenant overeen te komen (een enkel artikel zal voor dat doel worden aangepast omdat wordt gesproken over partijen in het gebiedsgericht werken).

Ad. 4 Een belangrijke vraag die gemeenten zichzelf moeten stellen is: “voldoet onze organisatie aan de eisen met betrekking tot vertrouwelijkheid (persoonsgegevens kunnen alleen worden verwerkt door daartoe gemachtigde personen), transparantie (kan aangetoond worden dat de geleverde diensten voorzien zijn van effectieve beveiligingsmaatregelen), juistheid, nauwkeurigheid en noodzakelijkheid?” Om de informatieveiligheid goed te richten dan wel naar een hoger niveau te tillen stelt de Informatiebeveiligingsdienst (IBD)voor gemeenten een toolkit ter beschikking. Deze toolkit bevat onder meer de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) en operationele producten behorend bij de BIG. Met behulp hiervan kan iedere gemeente tot implementatie van de BIG overgaan. De BIG wordt als leidraad voor het gemeentelijke beleid gezien; daar zal uitvoering aan worden gegeven. Daarmee wordt een basis voor de informatiebeveiliging gelegd, ook voor de nieuwe taken in het kader van de decentralisaties.

Alternatieven:

In het protocol en convenant uitgaan van het toestemmingsvereiste, waarbij ongeacht of het gaat om persoonsgegevens of bijzondere persoonsgegevens altijd schriftelijke toestemming is vereist. Dit wordt niet geadviseerd omdat het voor de gebiedsteams, en daarmee voor de inwoner, van belang is dat zij een goede mate van snelheid van handelen hebben. Dat biedt dit model meer dan het toestemmingsmodel.

Risico's:

Bij het weigeren van toestemming/ instemming beslist in de medewerker van het gebiedsteam of en welke gevolgen dat heeft voor de ondersteuning aan de inwoner, en zal dit indien de situatie dat toestaat met de inwoner bespreken.

De Wet bescherming persoonsgegevens staat toe dat bij de uitvoering van een publiekrechtelijke taak ook zonder toestemming gegevens mogen verwerkt, maar dat geldt niet ten aanzien van bijzondere persoonsgegevens. De werkgroep ziet geen mogelijkheid om zonder ondubbelzinnige toestemming, bijvoorbeeld een medisch advies te vragen bij de uitvoering van de Wmo. Ook bij de Jeugdwet is toestemming een vereiste om hulp aan de jongere te verlenen, behoudens calamiteiten.

Wettelijke basis:

Wet bescherming persoonsgegevens,
Jeugdwet,
Wet maatschappelijke ondersteuning,
Participatiewet

Financiële aspecten/gevolgen:

Kosten training medewerkers gebiedsteam n.t.b. Hiervoor is reeds budget gereserveerd.

Communicatie: Wie:

raadsleden, gebiedsteamleden,
inwoners die door gebiedsteams
ondersteund worden

Wat:

deze documenten geven
weer op welke wijze de
privacy van de inwoner
wordt geborgd

Welke:

nader te bespreken met
communicatie

Bijlage(n):

Privacy protocol gebiedsteams
Privacy convenant gebiedsteams

Ter inzage:

n.v.t.

Vervolgproces:

Zijn er aanvullende besluiten nodig van het college? Nee
Er is geen raadsbesluit nodig.